

Storkors. Se Ordnar, sp. 829.

Storksläktet, *Ciconia*, zool., tillhör fam. storkfåglar (*Ciconiidae*), ordn. *Ciconiiformes*, och fåglarnas klass. Genom sin raka, kägellika näbb med en inskärning bakom spetsen och sitt befjädrade hufvud (blott ett band på hvardera sidan om hakan samt ögontrakten äro nakna) skiljer det sig från öfriga släkten i familjen. Omkr. 20 arter äro kända; de äro utbredda öfver hela världen med undantag af Nord-Amerika och de arktiska länderna. Den mest bekanta är hvita storken

Hvit stork.

(*C. alba*; se fig.), hvit med svarta eller svartbruna vingar; näbb och ben röda; kroppslängd 110 cm. Denna art förekommer mer eller mindre talrikt i de flesta europeiska länder; i England saknas den. I Skandinavien häckar den endast i Danmark, Skåne och Halland, i de nordligare delarna visar den sig endast tillfälligtvis. I Norge observeras blott enstaka storkar årligen, och i Finland ha endast några få exemplar blifvit iakttagna. Som flyttfågel anländer storken till Skåne i början af april och flyttar bort efter midten af aug. Vid flyttningstiden samlas storkarna i flockar för att företaga den långa färden, hvars mål är Ekvatorial-Afrika. Eljest lefva de parvis i engifte, och man har anledning antaga, att de bland storkarna ingångna äktenskapsförbindelserna gälla för hela lifvet, liksom förhållandet är med svanen och några andra fåglar. Det en gång tillrustade boet, som bygges på taket eller skorstenen af ett hus eller på ett större afstympadt träd, plägar storken sedermera årligen begagna. I byggnadsarbetet deltaga bägge makarna. Sedan äggen, 3—5 till antalet, blifvit lagda, tillföres åt honan, som ensam rufvar dem, föda af hannen. Storkens föda utgöres förträdesvis af hvarjehanda smärre djur, mest insekter, groddjur och sorkar. At sina gladare känslor ger storken uttryck genom att smälla eller

”klappa” med näbben på ett egendomligt sätt. Många fabler ha fästs vid storken. Föreställningen att ett storkbo skulle skydda huset för eldfara, att storken vore en uteslutande nyttig fågel, ehuru den dödar och med begärlighet förtär fågel- och harungar, har sedan gammalt skaffat den skydd hos landbefolkningen och stor popularitet hos unga och gamla. — Svarta storken (*C. nigra*) är svartaktig, med bröst och mage hvita. Den förekommer i Sibirien och östra Europa. I Sverige häckade den, ehuru sällan, i några skogrika trakter af Götaland; numera är den måhända ej längre häckfågel inom vårt land. I lefnadssättet öfverensstämmer den med föregående art. Fångst och dödande af stork äro förbjudna 1 mars—15 sept.; svarta storken är fridlyst hela året. — Storken är enligt en vida spridd skämtsam barnkamarsaga den, som kommer med barnen — en saga, som säkerligen deljer en folktro, som en gång tagits på allvar. Se därom bl. a. B. Schnittger, ”Storken som lifsbringare i våra faders tro” (i ”Fornvännen”, 1916). L.-e.

Storkyrkoförsamlingen i Stockholm. Se Nikolai församling 1.

Storkyro (ä. *Iso-Kyrö*), socken i Vasa län, Ilmola domsaga, Korsholms härad, Finland, utgör ett imperiellt pastorat af 2:a kl., Abo ärkestift, Vasa öfre kontrakt. Socken genomflytes af Kyröälfs och är en af de äldsta i södra Österbotten samt har fordom omfattat alla församlingarna utmed Kyrö älfs öfre lopp. Arealen är numera 400 kvkm. 8,894 inv., fnsktalande (1913). Socken är en af de rikaste och häst odlade i Österbotten. Slaget vid S. kallas ofta den batalj, som 19 febr. 1713 hölls vid den inom socknen belägna byn Napo (ä. *Napue*). Se därom Napo. Inom socknen ligger Orisbergs järnbruk, som anlades 1659 och nu eges af E. Björkenheim. Bruket, som förarbetat svenska järnmalm, är dock numera nedlagt. Under senare tid har vid Orisberg arbetat en jordbruks- och kreatursskötarskola. A. G. F.

Stor-Kåge, hamn. Se Kåge.

Storlabben, zool. Se Labbsläktet.

Stor-Lalsan. Se Lais älf.

Storlandet. 1. Revir i Öfre Norrbottens öfverjägmästardistrikt, omfattar af Gällivare socken, Norrbottens län, kronoparken Storlandet samt de inom och s. om denna belägna enskilda skogarna, allmänningarna och kronoöfverloppsmarkerna. Reviret, som är indeladt i 4 bevakningstrakter, omfattar 144,260 har (1915), hvaraf 92,653 har kronopark. — 2. Kronopark i ofvannämnda revir, bildades på grund af k. br. 30 okt. 1874 af gammal kronomark. Areal 92,653 har (1915). 1—2. S.-r.

Storlien, järnvägsstation på Tvärbanan genom Jämtland, belägen på 592 m. höjd inom Are socken, omkr. 4 km. från norska gränsen, har järnvägshotell och stort pensionat i tre byggnader (se fig.), som förr tillhörde norrmän, men 1906 inköptes af konsul O. Ekman och nu tillhör A.-b. S:s högfjällspensionat. S:s högfjällspensionat och turisthotell äro öppna 1 jan.—30 sept. och 20—31 dec.; under sanatoriesäsongen (15 juni—15 sept.) är platsen öfvervakad af läkare (15 juni—31 aug.). Orten S. ligger i en dalgång, öppen för östliga och västliga vindar. Medeltemperaturen för sommarmånaderna (juni—aug.) är

+ 18° C. Den första snön faller i slutet af sept. och är sällan borta förrän i midten af juni. Vintrarna äro ej så kalla, ehuru temperaturen ibland kan gå till —35° C. De lägre gradtalen äro ej så kännbara, ty fullkomlig vindstilla råder. Klimatet, som röner gynnsamt inflytande af den

bemärkelse säges t. ex., att cyklonerna äro hvirvelstormar, och en dylik betydelse har ordet i sammansättningen "stormcentrum" (se Cyklon). Samma orsak, som framkallar en vind eller svagare blåst, nämligen skillnaden i lufttrycket på två angränsande områden, orsakar

Storlien och i bakgrunden Snasahögen.

närläggna Golfströmmen samt havsvindarna, är betydligt mildare än längre nedåt Jämtland. S. lämpar sig bäst för nervsjuka och sömnlösa samt för dem, som lida af astma, luftrörskatarrer och blodbrist. Lungotspatienter mottagas icke. S. är medelpunkt för turist- och idrottslivet om vintern, särskildt lifigt under påsken, då dagliga utflykter på skidor göras till omgivande fjäll, med en för skidåkning idealisk terräng. Om ock de närmaste omgivningarna ej äro i vanlig mening vackra, äro de desto mer storartade. Särdeles angenäma promenader finnas på fjället n. om stationen, där under de sista åren en mängd vägar anlagts. Wbg. Ln.

Storloge [-läs], en flera mindre afdelningar (loger) omfattande afdelning inom ett ordensällskap (se t. ex. Frimureri, sp. 1444, Godtemplarorden och Oddfellow).

Storlommen, *zool.* Se Lommarna.

Storlucka, *skpsb.*, kallas den största, vanligtvis för-om stormasten befintliga luckan i däck. Jfr Lucka 1. R. N.°

Storläger, *krigsv.*, kallades förr i Sverige sammandragning af ett större antal trupper till gemensamma öfningar, hvarvid de vanligen förlades i läger. Storläger anordnades företrädesvis på Ladugårdsgärdet (invid Stockholm), på Axvall (i Västergötland) och på Ljungbyhed (i Skåne). Det sista storlägret egde rum på Ladugårdsgärdet 1867. Sedermera ha dylika truppsammandragningar, hvilka icke bundits vid en plats, fått namn af fälttjänstövning (se d. o.). C. O. N.

Storm, *meteor.*, eg. en mycket stark blåst, motsvarar i denna bemärkelse 10 grader i den (12-gradiga) Beauforts vindskala (se d. o.) och 5 grader i den (6-gradiga) s. k. landskalan. Man plägar emellertid med storm förstå äfven sammanfattningen af de fenomen, som uppträda tillsammans med stormigt väder. I denna

äfven, när denna lufttrycksskillnad är betydlig, en storm. I regel är hvarje storm hvirflande, d. v. s. att luftmassan rör sig spiralformigt in mot det s. k. stormcentret, af sjömännen betecknad såsom "stormens öga" (se Stormmoln). Därför är också skillnaden mellan en storm och ett vanligt barometerminimum i. cyklon i våra trakter endast kvantitativ. Vid de häftiga stormar, som passera Västindiska öarna, de s. k. *hurrikanerna*, och de i de kinesiska farvattnen förekommande *tyfonerna* aftar lufttrycket mycket hastigt mot centrum, och därpå beror dessa stormars våldsamt. Stormarna blåsa i allmänhet icke länge på ett och samma ställe, utan flytta sig fram efter jordytan, och man har funnit deras rörelseriktning vara någorlunda bestämd. De förhållanden man funnit gälla för stormarna i de stora världshafven och angränsande kustländer kunna korteligen sammanfattas sålunda: I ett bälte omkring ekvatorn, mellan 10° s. br. och 10° n. br., förekomma icke några hvirvelstormar. Utanför detta område taga de sin början. Först framgå de mot $\begin{Bmatrix} VNV \\ VSV \end{Bmatrix}$ på $\begin{Bmatrix} \text{norra} \\ \text{södra} \end{Bmatrix}$ halfklotet, hvarvid deras omkrets håller sig jämförelsevis liten, 50—150 eng. sjömil (90—280 km.). Sedan de anlämt till 25°—30° br., blir riktningen $\begin{Bmatrix} N \\ S \end{Bmatrix}$ och öfvergår därefter till $\begin{Bmatrix} NO \\ SO \end{Bmatrix}$. Samtidigt med riktningförändringen förstoras diametern till 500—1,000 eng. sjömil (900—1,800 km.) och därutöver. Vid låga breddgrader äro stormarna vanligast under sommar- och höstmånaderna, således på norra halfklotet i juni—nov., på södra i jan.—april. Kännedomen om stormarnas lagar har möjliggjort uppställandet af regler för ett fartygs manövrering under en hvirvelstorm. Dessa regler, som gå ut på att undvika stormens farligaste partier, äro olika